

**PRAKTYCZNY
PORADNIK**

Sukcesja firm jednoosobowych

Ustawa o zarządzie sukcesyjnym
przedsiębiorstwem osoby fizycznej
i innych ułatwieniach związanych
z sukcesją przedsiębiorstw

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

Drogi czytelniku

Broszura przedstawia najważniejsze aspekty ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, która weszła w życie 25 listopada 2018 r.

Chcemy, abyś bliżej zapoznał się z konstrukcją regulacji, dzięki której firma nie umiera wraz ze śmiercią swojego właściciela, tylko może dalej rozwijać w rękach kolejnego pokolenia.

Chcemy, by zmiana pokoleniowa w przedsiębiorstwach przebiegała płynnie, co przysłuży się budowaniu polskich wielopokoleniowych firm rodzinnych.

Opowiemy Ci o kwestiach formalnych i prawnych, które dają możliwość sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstwa do czasu zakończenia formalności spadkowych i przejęcia przedsiębiorstwa przez docelowego sukcesora.

Zapraszamy do lektury

#SukcesjaFirm

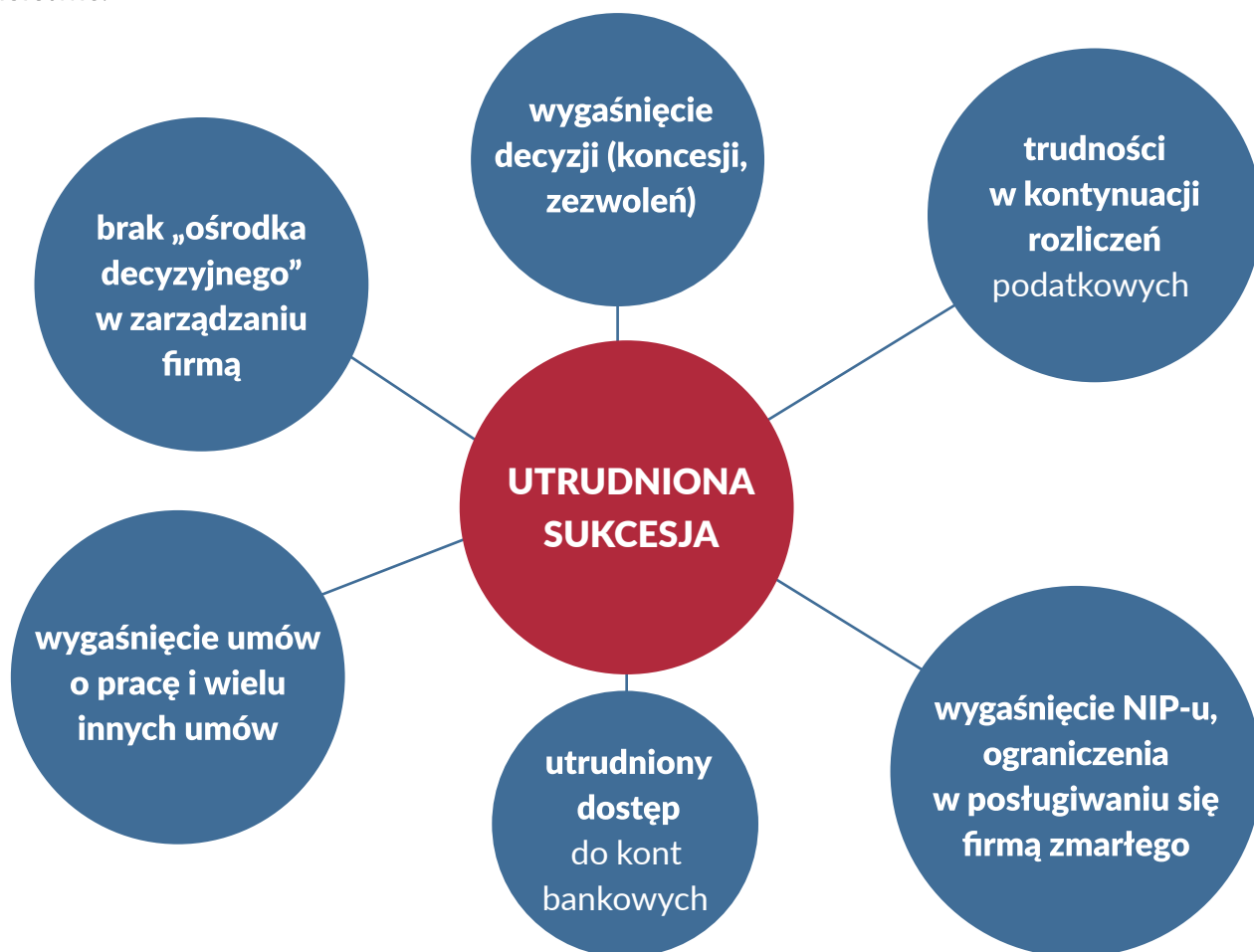
#SukcesjaFirm

Na czym polegał program z sukcesją

Dotychczas śmierć przedsiębiorcy powodowała, że kończył się byt prawny przedsiębiorstwa, budowanego często przez lata nakładem pracy przedsiębiorcy, jego rodziny i współpracowników.

Do momentu zakończenia formalności spadkowych – trwających czasem wiele miesięcy, a nawet lat – następcy prawni przedsiębiorców mieli poważne trudności z bieżącym zarządzaniem firmami.

Wcześniejsze regulacje pozwalały przejąć tylko majątek zmarłego, a nie nazwę przedsiębiorstwa, NIP czy uzyskane decyzje administracyjne, m.in. zezwolenia czy koncesje. Śmierć przedsiębiorcy powodowała też wygaśnięcie kontraktów handlowych i oznaczała utratę pracy dla zatrudnionych w przedsiębiorstwie.

Łatwy sposób na zabezpieczenie firmy

By mimo śmierci przedsiębiorcy jego firma mogła funkcjonować bez przerwy i związanych z nią trudności, wystarczy, że przedsiębiorca powoła zarządcę sukcesyjnego. Są to czynności, które nie wymagają skomplikowanych formalności ani kosztów.

Przedsiębiorca musi jedynie w zwykłej formie pisemnej albo elektronicznej oświadczyć, że powołuje określoną osobę na zarządcę sukcesyjnego. Ponieważ zarząd sukcesyjny wiąże się nie tylko z uprawnieniami, ale również z obowiązkami, osoba powołana na zarządcę sukcesyjnego musi w formie pisemnej (albo elektronicznej), wyrazić zgodę na pełnienie tej funkcji.

Następnie, zarządcę sukcesyjnego należy zgłosić do CEIDG. Dokonanie zmiany w CEIDG jest proste, bezpłatne i nie wymaga zbędnych formalności. Można zrobić to online na stronie internetowej.

Aby powołać zarządcę sukcesyjnego, przedsiębiorca musi być wpisany do CEIDG. Fakt, że przedsiębiorca zawiesił wykonywanie działalności gospodarczej nie stoi na przeszkodzie do powołania zarządcy.

Dlaczego warto powołać zarządcę sukcesyjnego za życia?

- przedsiębiorstwo zachowa pełną płynność działania
- zarządca natychmiast po śmierci przedsiębiorcy będzie mógł zająć się prowadzeniem firmy
- wszystkie stosunki pracy pozostaną w mocy
- można będzie zachować ciągłość wykonywania kontraktów
- zarządca będzie mógł szybko uzyskać potwierdzenie możliwości wykonywania koncesji, zezwoleń itd.
- przedsiębiorca nie zostanie wykreślony z ewidencji podatników ani z rejestru podatników VAT – wystarczy zgłoszenie zarządcy do US

Ustanowienie zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy

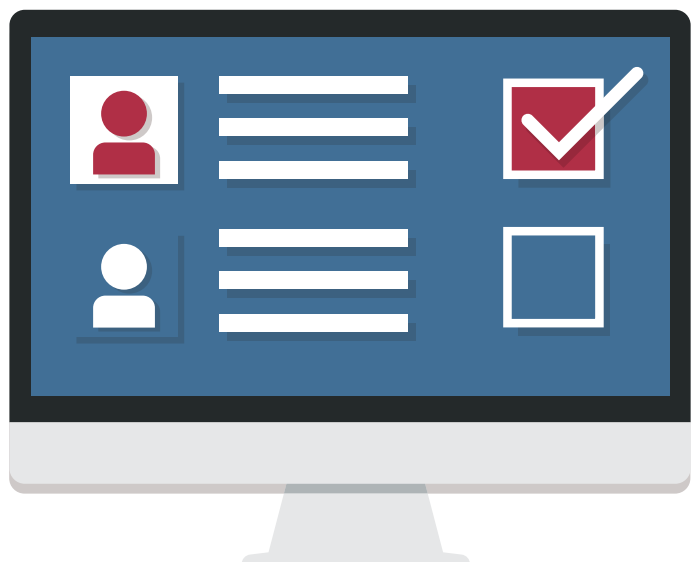
Z różnych przyczyn może zdarzyć się tak, że przedsiębiorca nie powoła lub nie zgłosi do CEIDG zarządcy sukcesyjnego, mimo że przedsiębiorstwo ma potencjał do przeprowadzenia sukcesji. Aby zachować płynność funkcjonowania firmy, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia spraw spadkowych i podjęcia decyzji o jej dalszych losach, zarząd sukcesyjny mogą ustanowić następcy prawni przedsiębiorcy.

Po śmierci przedsiębiorcy zarządcę może powołać:

- małżonek przedsiębiorcy, jeśli ma udział w przedsiębiorstwie w spadku
- spadkobierca przedsiębiorcy, który przyjął spadek albo
- zapisobierca windykacyjny, który przyjął zapis – jeśli przedsiębiorstwo jest objęte zapisem windykacyjnym w testamencie

W tym przypadku:

- do powołania zarządcy jest wymagana forma aktu notarialnego
- oprócz zgody zarządcy potrzebna jest zgoda ponad 85% uprawnionych do przedsiębiorstwa (wg wielkości udziałów w przedsiębiorstwie)
- termin na powołanie zarządcy to 2 miesiące od dnia śmierci przedsiębiorcy

Kwestie pracowników

Dla każdego przedsiębiorstwa kluczowi są pracownicy. Ustawa wprowadza szereg rozwiązań, które pozwolą utrzymać w mocy umowy o pracę.

Pełną ciągłość stosunków pracy, a tym samym największą pewność i komfort dla pracowników oraz dla następców prawnych przedsiębiorcy, zapewnia powołanie zarządcy sukcesyjnego i jego wpis do CEIDG przez samego przedsiębiorcę. Wówczas, mimo śmierci przedsiębiorcy, wszystkie stosunki pracy nawiązane przez niego w ramach działalności jego firmy będą kontynuowane na dotychczasowych zasadach aż do wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego.

Bardziej niepewna dla pracowników i następców prawnych będzie sytuacja, w której przedsiębiorca nie powoła zarządcy sukcesyjnego za życia. Ustawa przewiduje jednak „środki zaradcze”, których zastosowanie pozwoli zachować ciągłość stosunków pracy albo je przywrócić.

Jeśli zarządca sukcesyjny zostanie powołany w stosunkowo krótkim okresie od śmierci przedsiębiorcy (maksymalnie 30 dni), to będzie mógł doprowadzić do analogicznych skutków dla pracowników, jakie rodzi powołanie zarządcy przez przedsiębiorcę. Zawarcie porozumień z pracownikami zapewni ciągłość stosunków pracy aż do wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. W razie braku porozumienia o kontynuowaniu stosunku pracy umowa o pracę na czas nieokreślony wygaśnie z upływem 30 dni od śmierci przedsiębiorcy. Należy jednak pamiętać, że pracownik ma prawo powrotu do pracy na poprzednich warunkach, jeśli zgłosił taki zamiar, a zarządca sukcesyjny prowadzi nabór do pracy w tej samej grupie zawodowej.

Umowa o pracę jest przedłużona na dotychczasowych zasadach jeżeli:

- 1** przedsiębiorca powoła zarządcę za życia
- 2** w ciągu **30 dni** od śmierci przedsiębiorcy zarządca albo prawdopodobny właściciel przedsiębiorstwa zawrze z pracownikiem **porozumienie o kontynuacji umowy**

W przypadku braku porozumienia, każdy pracownik może zgłosić gotowość powrotu do pracy w ciągu **miesiąca** od ustanowienia zarządu. Jeśli będzie prowadzona rekrutacja w danej grupie zawodowej – taki pracownik ma **pierwszeństwo w zatrudnieniu**.

Przedłużone stosunki pracy trwają do upływu terminu na powołanie zarządcy albo do dnia wygaśnięcia zarządu.

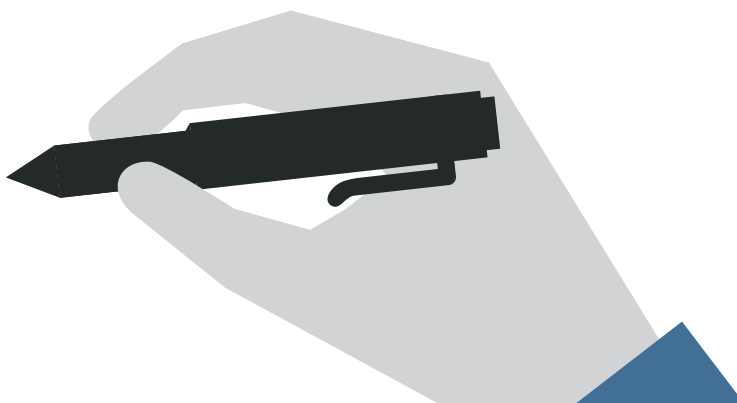
Umowy cywilne

Ustawa wprowadza mechanizm zapewniający trwałość umów zawieranych w ramach działalności gospodarczej i ich wykonywanie przez zarządcę sukcesyjnego. Do takich umów należą zwłaszcza umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług, umowy dostawy, zlecenia, umowy leasingu, umowy kredytu czy umowy o roboty budowlane. Nie będą one wygasały automatycznie z chwilą śmierci przedsiębiorcy. Jeśli zarządca sukcesyjny zostanie powołany przez przedsiębiorcę, w sposób płynny stanie się on osobą uprawnioną i zobowiązaną do wykonywania umów po śmierci przedsiębiorcy.

Umowy cywilnoprawne zawarte w ramach działalności firmy ulegną rozwiązaniu:

- w terminie wskazanym w umowie – na zasadzie swobody umów strony mogą same określić termin i przyczyny rozwiązania umowy,
- wraz z wygaśnięciem zarządu sukcesyjnego – o ile strony umowy nie postanowią inaczej, np. nie dojdzie do „przejęcia” kontraktu przez docelowego sukcesora, czyli następcę prawnego przedsiębiorcy,
- z upływem 2 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy, jeżeli nie zostanie powołany zarządca sukcesyjny – oznacza to, że działalność firmy nie będzie kontynuowana z wykorzystaniem zarządu sukcesyjnego,
- z chwilą śmierci przedsiębiorcy, jeśli wykonanie umowy zależało od jego ściśle osobistych cech i zdolności, np. gdy zobowiązał się on do namalowania obrazu.

W czasie zarządu sukcesyjnego są na ogólnych zasadach realizowane uprawnienia konsumenckie. Osoba, która zawarła umowę jako konsument, będzie miała nadal ten status w czasie, gdy umowę tę wykonuje zarządca sukcesyjny.

Podatki

Żeby zapewnić ciągłość i łatwość rozliczeń podatkowych związanych z działalnością gospodarczą po śmierci przedsiębiorcy, Ustawa przyznaje przedsiębiorstwu w spadku podmiotowość w zakresie podatków, które są ściśle związane z działalnością gospodarczą.

Przedsiębiorstwo w spadku, które prowadzi zarządca sukcesyjny, jest podatnikiem podatku dochodowego (PIT), podatku VAT, akcyzy, podatku tonażowego i okrętowego oraz podatku od gier hazardowych. Dla celów podatkowych używa NIP-u zmarłego przedsiębiorcy.

VAT

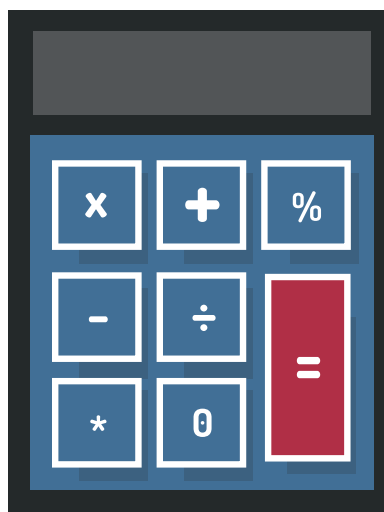
- jeśli zarządca zostanie powołany przez przedsiębiorcę – nie nastąpi wyrejestrowanie podatnika VAT
- ustanowienie zarządu po śmierci przedsiębiorcy albo zgłoszenie kontynuacji prowadzenia przedsiębiorstwa powoduje przywrócenie rejestracji w VAT

Akcyza

- kontynuacja działalności na podstawie zezwoleń i innych decyzji akcyzowych: konieczne powołanie zarządcy za życia przedsiębiorcy i przeniesienie decyzji
- pozostałe rodzaje działalności akcyzowej: brak konieczności uzyskania decyzji czy nowego wpisu do rejestru

Podatek dochodowy (PIT)

- przedsiębiorstwo w spadku kontynuuje metodę opodatkowania po przedsiębiorcy (podatek liniowy, karta podatkowa, ryczałt) do końca roku, w kolejnym roku może wybrać inną metodę
- przedsiębiorstwo w spadku może odliczać stratę i koszty poniesione przez przedsiębiorcę, kontynuować amortyzację, odliczać wydatki na B+R

Decyzje

Koncesje, zezwolenia, licencje i pozwolenia związane z przedsiębiorstwem NIE WYGASAJĄ. Jeśli są spełnione warunki do ich uzyskania...

...zarządca sukcesyjny może:

- złożyć wniosek o potwierdzenie możliwości wykonywania decyzji
- wykonywać decyzję już od dnia złożenia wniosku z dokumentami potwierdzającymi warunki do uzyskania decyzji, chyba że organ tego zakaże

termin: 3 miesiące od ustanowienia zarządu

...właściciel przedsiębiorstwa w spadku albo wspólnik spółki cywilnej może:

- złożyć wniosek o przeniesienie na niego decyzji za zgodą pozostałych właścicieli przedsiębiorstwa

termin: 6 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy albo 6 miesięcy od wygaśnięcia zarządu

...nabywca przedsiębiorstwa może:

- złożyć wniosek o przeniesienie na niego decyzji

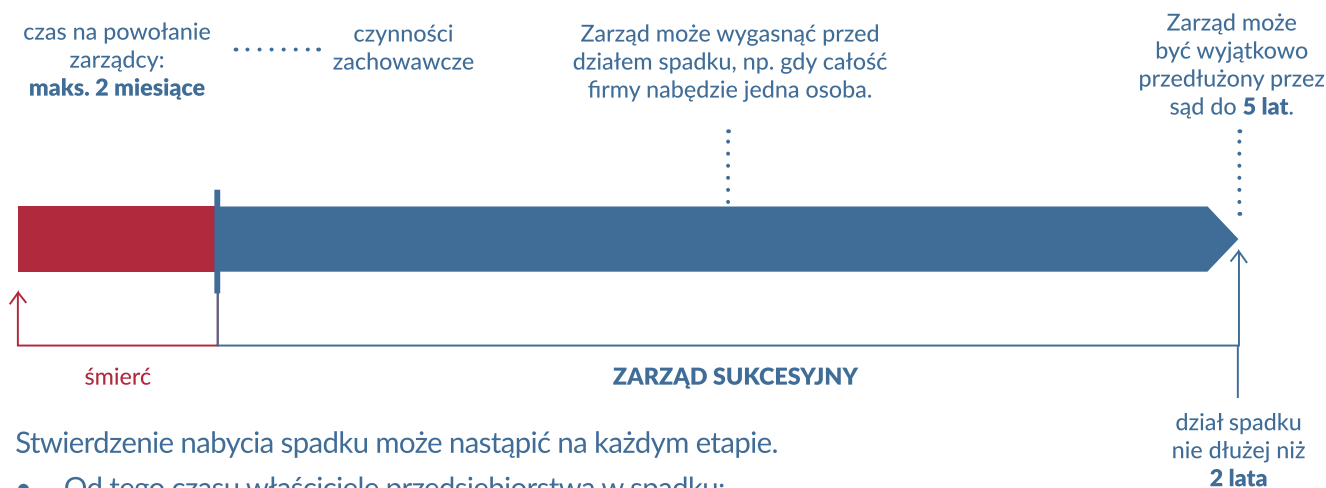
termin: 3 miesiące od nabycia przedsiębiorstwa

Przedsiębiorca nie będzie też wykreślany z RDR z chwilą śmierci. Zarządca sukcesyjny może złożyć wniosek o zmianę danych w rejestrze w terminie miesiąca od ustanowienia zarządu.

Czas trwania i wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego

Zarząd sukcesyjny jest rozwiązaniem tymczasowym. Jest to okres, w którym następcy prawni przedsiębiorcy mogą podjąć decyzje co do dalszych losów firmy – bez presji czasu i obaw, że firma ucierpi, jeśli żaden z bliskich zmarłego przedsiębiorcy nie będzie w stanie z dnia na dzień przyjąć na siebie ciężaru wykonywania działalności gospodarczej.

Stwierdzenie nabycia spadku może nastąpić na każdym etapie.

- Od tego czasu właściciele przedsiębiorstwa w spadku:
- wyrażają zgodę na najpoważniejsze decyzje biznesowe,
- mogą żądać wypłacania im zysku z dochodów przedsiębiorstwa.

W sytuacjach, gdy nie ma perspektyw dla dalszego funkcjonowania firmy albo forma tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem nie jest już potrzebna, zarząd sukcesyjny wygasa. Następuje to również, kiedy w ustawowych terminach nie zostanie powołany zarządca sukcesyjny albo nie dojdzie do przyjęcia spadku. Stanie się to:

- w przypadku, gdy zarząd sukcesyjny powstanie, bo przedsiębiorca powoła zarządcę sukcesyjnego, jednak w ciągu 2 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy nikt nie przyjmie spadku albo zapisu windykacyjnego, który obejmuje przedsiębiorstwo
- jeśli w ciągu miesiąca od wykreślenia zarządcy sukcesyjnego z CEIDG z przyczyn powodujących, że zarządca przestaje pełnić swą funkcję osoby uprawnione nie powołają kolejnego zarządcy sukcesyjnego.

Zarząd sukcesyjny wygasa również w przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy.

Jeżeli żadne z powyższych zdarzeń nie nastąpi wcześniej, to zarząd sukcesyjny wygaśnie z upływem 2 lat od dnia śmierci przedsiębiorcy.

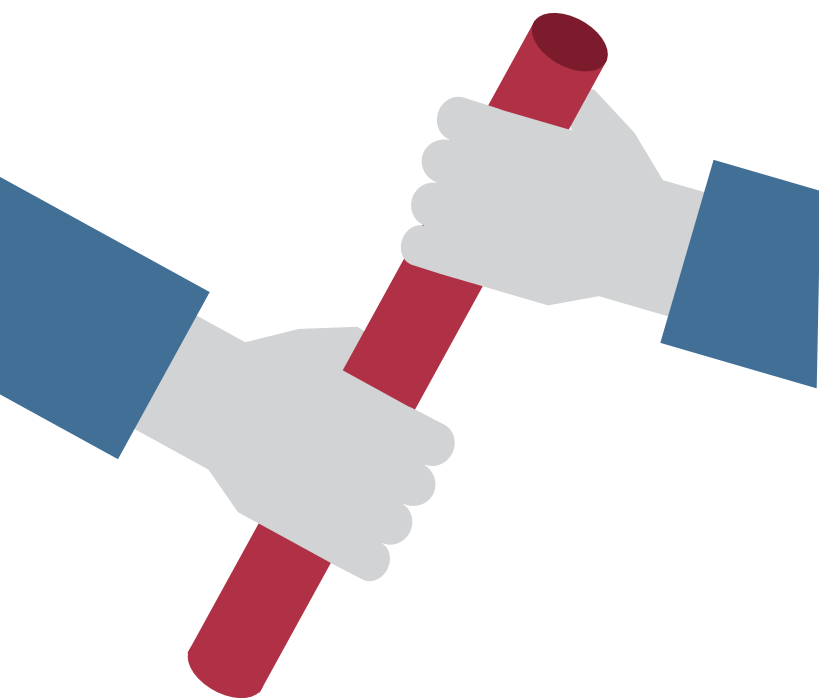
Podsumowanie

Zarząd sukcesyjny wychodzi naprzeciw oczekiwaniom firm rodzinnych, które stoją przed wyzwaniem sukcesji. Pozwala, by firma nie popadła w niebyt wraz ze śmiercią swojego właściciela, tylko mogła się dalej rozwijać w rękach kolejnego pokolenia.

Kluczowe dla zachowania firmy jest ustanowienie przez jej właściciela zarządcy sukcesyjnego i wpisanie go do CEIDG.

Dzięki temu w mocy pozostaną kontrakty, umowy o pracę, zezwolenia, pozwolenia czy koncesje związane z jego przedsiębiorstwem. Przez okres sprawowania zarządu sukcesyjnego będzie można też posługiwać się firmą i NIP-em zmarłego przedsiębiorcy oraz firmowymi kontami bankowymi.

Dzięki zarządowi sukcesyjnemu wszystkie decyzje mogą zapadać, a formalności toczyć się bez uszczerbku dla bieżącej działalności firmy. Sukcesja firmy, w sytuacji gdy rozstrzygnięte są już sprawy własnościowe, może przebiec płynnie.

Docelowy właściciel:

- może przejąć zakład pracy (art. 23 Kodeksu pracy),
- bez przeszkód zarządza całym majątkiem przedsiębiorstwa, może kontynuować kontakty handlowe, obsługiwać klientów itd.
- na podstawie Ustawy może przejąć decyzje związane z przedsiębiorstwem (np. zezwolenie na sprzedaż alkoholu, koncesję na obrót paliwami) i korzystać z nich od dnia złożenia stosownego wniosku.

Podsumowanie

1

Możesz powołać zarządcę sukcesyjnego

W łatwy sposób umożliwisz płynną kontynuację działalności Twojej firmy w okresie sukcesji – nie osłabia jej przedłużające się procedury spadkowe.

2

Nie wymaga to skomplikowanych formalności ani kosztów

Powołaj zarządcę w formie pisemnej i uzyskaj jego pisemną zgodę na powołanie. Wpisu zarządcy do CEIDG możesz dokonać bezpłatnie online.

3

Zdecyduj rozważnie

Zarząd sukcesyjny powoduje ciągłość działania firmy – np. przedłużenie umów o pracę, a zarządca będzie musiał wykonywać obowiązki związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

4

Zarządca sukcesyjny nie staje się Twoim sukcesorem

Wpis zarządcy do CEIDG nie powoduje, że dziedziczy on Twoją firmę. Zadaniem zarządcy jest prowadzenie firmy na rzecz Twoich spadkobierców. Swego sukcesora możesz wskazać przede wszystkim w testamencie.

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii
